

*Njurförbundet tillvaratar njursjukas,
levande njurdonatorers och närståendes
intressen avseende tillgänglighet, vård, social
trygghet, möjlighet till arbete, studier,
rehabilitering och rekreation.*

Innehåll

Förord	5
Verksamhetsberättelse	6
Intressepolitik	6
Information	10
Barn- och föräldraverksamhet	11
Ungdomsverksamhet	11
Samverkan	12
Rehabilitering och rekreation	14
Forskningsstöd	14
Medlemsinflytande	15
Förvaltningsberättelse	16
Resultaträkning	19
Balansräkning	20
Tilläggsupplysningar	21
Underskrifter	25
Revisionsberättelse	27
Regionföreningarnas medlemsantal	30

Förord

UNDER 2016 HAR Njurförbundet fortsatt att utveckla verksamheten. Nyhetsförmedlingen sker allt snabbare och sociala medier har etablerats inom Njurförbundet. Under 2016 har ett 100-tal nyheter lagts ut på förbundets sida på Facebook som gett snabb spridning bland medlemmar och andra intresserade. Förbundet syns i opinionen genom debattartiklar som publicerats i större medier och pressmeddelanden som lett till inslag i tidningar, radio och teve.

Förbundets arrangemang under Almedalsveckan i juli satte avtryck och bidrog till att öka kunskapen om behovet av screening för att upptäcka njursvikt tidigt hos både den vuxna och yngre delen av befolkningen. Det koncept som utvecklats i samband med Almedalsveckorna 2014 och 2016 bör komma till god användning i alla regionföreningar i arbetet med att öka kunskapen hos allmänheten om njursjukdomar.

Förbundets uppmärksamhet på ojämlika väntelistor för njurtransplantationer har lett till att transplantationsenheterna själva med statistiskt säkerställda metoder jämför väntetiderna mellan sig och redovisar dessa i Svenskt Njurregister (SNR). Detta är en framgång för Njurförbundet och nästa steg blir att verka för att en förändring kommer till stånd så att väntetiden blir jämlik oavsett bostadsort.

Förbundets initiativ som lett till att en expertgrupp bildats som fått till uppgift att utveckla ett

vårdprogram för egenvård vid dialys är välbehövligt. Fler dialyserande kommer förhoppningsvis att sköta sin behandling själva i framtiden samtidigt som rutiner och organisationen blir mer likartad i landet. Egenvård är ett sätt att utnyttja de resurser som alla människor har och som allt för sällan utnyttjas i vården.

Förbundets medlemsantal ökade något under 2016 men ligger inte på rimlig nivå med hänsyn till det antal personer som har njurproblem i Sverige. Att tredubbla medlemsantalet är en vision som går att uppnå. Detta bör bli en av förbundets stora framtida utmaningar.

Stockholm i mars 2017

HÅKAN HEDMAN
förbundsordförande
Njurförbundet

Verksamhetsberättelse

Njurförbundet är en partipolitiskt och religiöst obunden intresseorganisation för personer med kronisk njursjukdom, levande njurdonatorer och deras närstående. Tillsammans med de 14 regionföreningarna täcker organisationen in hela landet med frågeställningar på både nationell och regional nivå. Genom att sprida kunskap, bilda opinion, påverka beslutsfattare och stötta enskilda verkar vi tillsammans för alla personer som är i behov av njurvård. Vårt arbete utgår ifrån Njurförbundets handlingsprogram och våra *Riktlinjer för god njursjukvård*.

Handlingsprogrammet beskriver våra mål på elva områden: njurvårdens planering, njursvikt, kost och motion, dialys, hemodialys, peritonealdialys, transplantation, social trygghet och ekonomi, rehabilitering, arbete och utbildning samt forskning och information.

Utifrån vår gemensamma erfarenhet och kunskap om hur det är att leva med njursjukdom, påverkar vi beslutsfattare genom att på olika sätt delta i samhällsdebatten. Vi lyfter fram behov och

brister, och visar på lösningar som både kan ge njursjuka ett bättre liv och är bra för samhället.

Njurförbundets ändamål är (§3 i Njurförbundets stadgar)

- att sammansluta alla regionföreningar som uppfyller förbundets ändamål och stadgar och tillsammans med dessa verka för personer som är i behov av njurvård.
- att genom opinionsbildning och påverkansarbete tillvarata njursjukas, levande njurdonatorers och närståendes intressen avseende tillgänglighet, vård, social trygghet, möjlighet till arbete, studier, rehabilitering och rekreation.
- att företräda medlemmarnas intressen gentemot myndigheter och institutioner.
- att verka för medlemmarnas intressen i samverkan med andra organisationer.
- att stödja forskning som utvecklar njurvården och förbättrar livssituationen för njursjuka.

Intressepolitik

Njurförbundets viktigaste uppgift är att bedriva intressepolitisk verksamhet och bevaka de samhällsområden som berör förbundets medlemmar. Genom skrivelser, möten med beslutsfattare och deltagande i olika råd och konstellationer kan förbundet verka intressepolitiskt. Debattartiklar, pressmeddelanden och sociala medier används för att nå ut med förbundets frågor i den offentliga opinionen.

Nationell väntelista för njurtransplantationer

Väntetiden för njurtransplantation varierar stort mellan landets transplantationsenheter. En av orsakerna till den stora skillnaden är brister i möjligheten till omhändertagande av organ för

transplantation hos några få regioner vilket direkt återverkar på transplantationsverksamheten.

Njurförbundet har väckt frågan om en nationell väntelista för njurtransplantationer skulle skapa bättre förutsättningar för en mer jämlik vård för njursjuka som väntar på en njurtransplantation. Samtidigt måste också en starkare och likartad påtryckning ske på sjukvårdshuvudmännen för att utjämna skillnaderna i hur de olika regionerna förser systemet med organ för transplantation. Njurförbundet har begärt att frågan kring gemensam väntelista måste utredas. Förbundets agerande har initierat ett samarbete mellan transplantationsenheterna och att mätningar och jämförelser av väntetiderna utförs sedan 2015 med statistiskt vedertagna metoder. Njurförbundet uppmärk-

sammade de ojämlika väntetiderna i ett pressmeddelande i juli 2016 som bland annat resulterade i att SVT gjorde ett nyhetsinslag.

Njurtransplantationer som rikssjukvård

Njurtransplantationer är en verksamhet med hög komplexitet som kräver erfarenhet och samverkan med flera andra medicinska specialiteter samt goda resurser för forskning och utveckling. Vidare ska det finnas tillräckliga resurser för långtidsuppföljning och omhändertagande av patienter i samband med komplikationer så länge som patienten har kvar sitt transplantat. Det finns flera vetenskapliga studier som visar att hög volym och koncentration av kirurgisk verksamhet höjer patientsäkerheten, förbättrar kvaliteten samt skapar mindre risker för komplikationer. Ökad volym och koncentration skapar även bättre förutsättningar att kunna bedriva en effektiv forsknings- och utvecklingsverksamhet.

För att säkerhet och kvalitet ska kunna säkerställas samt öka strävan mot en mer jämlik väntetid begärde Njurförbundet under 2015 i en skrivelse till Socialstyrelsen att njurtransplantationer ska vara rikssjukvård. Rikssjukvård kommer att få en annan utformning efter att utredningen om högspecialiserad vård blivit en proposition som antagits av riksdagen under 2017.

Världsnjurdagen

Världsnjurdagen, World Kidney Day, 2016 hade barn med njursjukdom som internationellt tema. Inför dagen den 10 mars gick Njurförbundet ut med ett pressmeddelande med rubriken ”Skolhälsovården riskerar missa barn med njurproblem”. Njurförbundet har en tid drivit frågan för att regelbundna urinprov och blodtryckskontroller införs i skolhälsovården. Som det ser ut i dag riskerar man att missa barn och ungdomar med högt blodtryck, nedsatt njurfunktion och till och med grav njursvikt.

Lokala aktiviteter ägde rum runt om i landet där bland annat Njurförbundets regionföreningar, ofta i samverkan med sjukvården arrangerade föreläsningar och temakvällar.

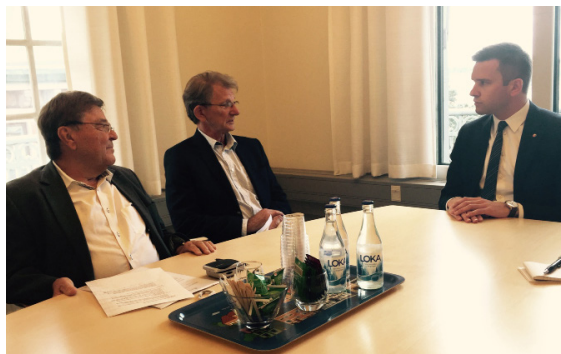
Kris i dialysvården

Under våren 2016 kom flera rapporter om en allt allvarigare personalsituation på flera av landets

dialysavdelningar. En stor del av sjuksköterskorna vittnade om bristfällig arbetsmiljö och många sade upp sig, vilket fick konsekvenser för dialyspatienter. Njurförbundet fick bland annat vetskap om att man på flera håll i landet tvingats skära i patienternas behandlingstider, vilket kan leda till att allmäntillståndet och hälsan försämras och på sikt till att livet förkortas. Dialyserande drabbades också av att med kort varsel bli förflyttade till andra dialysenheter eller få sina dialysscheman förändrade.

Till sommaren, då efterfrågan på gästdialys ökar, blev det ansträngda läget än mer uppenbart. Njurförbundet gjorde en kartläggning av landets dialysmottagningar, som visade möjligheten att ta emot patienter för gästdialys var mycket små i merparten av landstingen.

Bristen på sjuksköterskor inom dialysvården uppmärksammades i en debattartikel i Dagens Medicin den 29 april som författats av Njurförbundets ordförande Håkan Hedman och Vårdförbundets ordförande Sineva Ribeiro. I artikeln krävs att njursjukvården återställs så att patienterna får en god vård och dialyssjuksköterskorna får bättre arbetsvillkor.

Njurförbundets ordförande Håkan Hedman uppmärksammade situationen i en debattartikel tillsammans med tre ordförande för Njurförbundets regionföreningar; Björn Nilsson, Stockholm/Gotland, Christian Farman, Småland och Anders Olsson, Västsverige. Artikeln, som publicerades i Svenska Dagbladet den 22 maj, hade rubriken ”Kaos inom vården för allvarligt njursjuka” och uppmanade sjukvårdsminister Gabriel Wikström att informera sig om situationen.

Sjukvårdsministern bjöd in Njurförbundets ordförande till ett möte för att lyssna på beskrivningen av lägen. Håkan Hedman besökte Gabriel Wikström den 27 juni tillsammans med Björn Nilsson och Maria Stendahl, njurläkare och generalsekreterare, SNR. Som en följd av mötet och debattartiklarna uppmärksammades vårdkrisen och Njurförbundets kartläggning i press och tv.

Almedalsveckan

Sommaren 2016 deltog Njurförbundet i politikerveckan i Almedalen i Visby. Vi satte fokus på njurarnas livsviktiga funktioner och betydelsen av tidig upptäckt av nedsatt njurfunktion. Med vår kampanjslogan är ”Är du en av tio?” uppmärksammade vi att nedsatt njurfunktion är vanligt.

Njurförbundet fanns på plats i Visby med ett tält gemensamt med Insamlingsstiftelsen Njurfonden den 3-8 juli. Här fick allmänheten träffa företrädare för Njurförbundet och Njurfonden samt sjuksköterskor och läkare med lång erfarenhet inom njurvården. Besökarna kunde få blodtrycket kontrollerat, lämna urinprov och tala med sjukvårdspersonal om njursvikt samt få information om Njurförbundets arbete och om Njurfonden. Från förbundets styrelse deltog Håkan Hedman, Tina Pajunen, Åsa Torstensson och Björn Nilsson. Ett antal medlemmar från Njurförbundet Stockholm Gotland ställde upp som volontärer och hjälpte till med såväl blodtryckstester och urinprov som att informera.

Förbundet arrangerade även ett rundabordsamtal med rubriken ”Vilse i vården” för ett slutet sällskap, i samarbete med Centrum för personcen-

trerad vård, GPCC. Deltagare var fristående sjukvårdsdebattörer och representanter för Sveriges Läkarförbund, Sahlgrenska Akademien, Sveriges yngre läkare, Nätverket mot cancer, Vårdförbundet, Sveriges Kommuner och Landsting med flera.

Njurförbundets ordförande Håkan Hedman deltog under Almedalsveckan även i samtal och debatter.

Läkemedel

För personer med autosomt dominant polycystisk njursjukdom (APKD) blev ett nytt läkemedel godkänt i Sverige 2015. ADPK leder i de flesta fall till terminal njursvikt som innebär att patienten behöver dialys eller en njurtransplantation. I annat fall avlider patienten. Enligt Svenskt Njurregister har cirka tio procent av patienterna i aktiv uremivård ADPKD som grundorsak.

Njurförbundet har följt besluten kring det nya läkemedlet, Jinarac, och reagerade när TLV i oktober 2016 meddelade beslutet att Jinarac inte ska ingå i läkemedelsförmånerna för ADPKD. Förbundet skickade en skrivelse till NT-rådet där vi argumenterade för en rekommendation till sjukvårdshuvudmännen att subventionera Jinarac till patienter med ADPKD i de fall där läkemedlet bedöms skapa medicinsk nytta. NT-rådet beslutade att man kommer att avge en rekommendation om användning till landstingen efter en hälsoekonomisk värdering. Njurförbundet fortsätter att följa ärendet.

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, TLV, bjuder regelbundet in patientorganisationer till dialogforum, för att diskutera aktuella frågor som spänner över myndighetens uppdrag. Från Njurförbundets styrelse deltog Lars-Åke Pellborn vid ett tillfälle och Björn Nilsson vid det andra.

Organdonation

Under 2016 donerade 185 avlidna personer organ för transplantation. Det är den högsta siffran någonsin, och en ökning med drygt tio procent jämfört med året innan då 167 avlidna donatorer donerade sina organ. Trots det utfördes färre njurtransplantationer i jämförelse med året innan. Totalt väntade 827 personer på ett eller flera organ den 1 januari 2017. Merparten av dessa väntar på en ny njure (655 personer).

Varje år dör 30–50 personer i Sverige i väntan på nya organ. Lagar och regler hindrar sjukvården från att ta tillvara organ, trots att 80 procent av befolkningen är positivt inställda till donation. Njurförbundet har länge drivit frågan om organdonation och bildade 1997 Livet som Gåva tillsammans med andra patientorganisationer och den medicinska professionen, som arbetat för att fler ska göra sin vilja känd och att hinder för organdonation undanröjs.

2013 tillsattes den statliga utredningen om donations- och transplantationsfrågor. Utredningen lämnade sitt betänkande till Socialdepartementet den 30 september 2015. Utredningen tillsattes som ett resultat av den opinion som både Njurförbundet och Livet som Gåva bedrivit under många år. Njurförbundet har under hela utredningstiden haft en kontinuerlig dialog med utredaren Anders Milton. Utredningen fick ett tilläggsdirektiv under 2014 att även se över regelverket vid transplantationer med levande givare. Förslagen i utredningen ska kunna leda till att antalet donatorer fördubblas och transplantationskön i princip försvinna, enligt utredaren. Vidare kommer ersättningsreglerna till levande givare att förbättras till stora delar i enlighet med vad Njurförbundet framfört till utredaren. Njurförbundet är remissinstans och ställer sig i remissvaret bakom förslagen i utredningen. Under 2016 hade regeringen ännu inte kommit med någon proposition, och Njurförbundet fortsätter att bevaka frågan.

Stiftelsen MOD, Mer Organdonation, som bildades 2012 etablerade under 2016 ett patientråd med representanter för de patientorganisationer som berörs av frågan om organdonation. Patientrådet ska vara ett forum för samverkan och informationsutbyte. Två av Njurförbundets styrelseledamöter, Björn Nilsson och Ulla Evensson, ingår i patientrådet, som hade sitt första möte i november.

Den 10–16 oktober gick Donationsveckan av stapeln för sjätte året i rad. Inför Donationsveckan gick Njurförbundet ut med ett pressmeddelande där vi uppmärksammade den tydliga ökningen av donatorer under året. Flera av Njurförbundets regionföreningar hade lokala aktiviteter under veckan.

Egenvård och patientinvolvering vid dialys

I mars arrangerade Njurförbundet en workshop om egenvård och patientinvolvering vid dialys. Patientföreträdare, läkare, sjuksköterskor, kuratorer lyssnade på föredrag och diskuterade under två dagar förutsättningarna för självdialys och hemdialys och vilka hinder som finns för att fler ska kunna erbjudas att sköta sin dialys själva – i hemmet eller på annan plats. Sammanlagt deltog ett trettiotal personer.

När workshopen var avslutad utsågs en expertgrupp med representanter för Njurförbundet, Svensk Njurmedicinsk förening och Svensk Njurmedicinsk sjuksköterskeförening. Gruppen fick i uppdrag att utarbeta ett nationellt vårdprogram för egenvård och patientinvolvering vid dialys, då ett tydligt hinder var att enhetliga riktlinjer i dag saknas. Gruppen träffades tre gånger under året, och fortsätter arbetet med att färdigställa vårdprogrammet under 2017.

Inom ramen för uppdraget beställdes en hälsoekonomisk analys från Lunds universitet, som resulterade i rapporten Hemdialys i Sverige och effekter på arbetsmarknadsutfall och hälso- och sjukvårdskostnader. Rapportens slutsats är att hemdialys har en positiv effekt på arbetsmarknadsutfall för personer i arbetsför ålder. Resultaten indikerar därmed att hemdialys kan ha en positiv effekt ur ett samhällsperspektiv samtidigt som det är kostnadsbesparande ur ett hälso- och sjukvårdsperspektiv.

En annan vård är möjlig – 4 septembekampanjen

Ett antal sjuksköterskor initierade en landsomfattande kampanj om brister inom sjukvården och arbetssituationen för vårdanställda. Vid en manifestation på Medborgarplatsen i Stockholm

den 4 september var Njurförbundets ordförande Håkan Hedman en av talarna. På andra håll i landet deltog företrädare för Njurförbundets regionföreningar i manifestationen. Håkan Hedman deltog även i ett möte med folkhälsominister Gabriel Wikström den 2 december tillsammans med företrädare för 4 september-kampanjen och diskuterade situationen inom sjukvården.

Information

Njurfunk

Njurförbundets uppskattade medlemstidning Njurfunk kommer med fyra nummer per år i en upplaga på 4 800 exemplar. Tidningen bevakar omvärlden från medlemmarnas perspektiv och publicerar forskningsnyheter, intervjuer, fakta, nytt från regionföreningarna, artiklar om medicin, dialys med mera. Tidningen distribueras även till medicinjournalister, till vårdkliniker och mottagningar.

En redaktionskommitté och medicinskt sakkunniga inom transplantation och njurmedicin knutna till redaktionen har bidragit med uppslag, fakta och texter.

Från och med 2016 har tidningen fått ny layout och redigeras numera hos ett tidningsföretag.

Njurnytt

Njurförbundets interna, e-nyhetsbrev Njurnytt distribueras till förtroendevalda i förbundet och regionföreningarna. I Njurnytt ges information om aktuella frågor inom förbundet, sammandrag av beslut från förbundsstyrelsen samt aktuella gruppresor, konferenser och andra aktiviteter.

Under 2016 kom Njurnytt ut två gånger, i mars och september.

Informationsbroschyrer

Förbundets broschyrer med information om njursvikt, om Njurförbundet, och om att leva med njursjukdom är ett sätt att sprida kunskap och att nå personer som nyligen blivit sjuka. Våra skrifter "Njursvikt – den tysta sjukdomen" och "Samlevnad och sexualitet vid njursjukdom" är uppskattade och har beställts av njurmottagningar runt om i landet.

Broschyrerna "En av tio" och "Kom med" sprids av regionföreningarna för att öka kännedomen om Njurförbundet och värva medlemmar.

Alla skrifter finns för nedladdning som pdf på Njurförbundets hemsida.

Under året tog förbundet fram en ny broschyr om sjukdomen ADPKD med titeln "Att leva med cystnjarar".

Hemsida

Hemsidan är förbundets viktigaste informationskanal, med nyheter och information om Njurförbundet med regionföreningar, och njursjukdomar och vård. Hemsidan uppdateras löpande.

Njurdagboken

Njurdagboken är en del av Njurförbundets hemsida med kunskap och råd för njursjuka och närstående. Syftet är att underlätta egenvård och uppmuntra till delaktighet i vården och bidra med kunskaper som kan underlätta för att leva med kronisk njursvikt och bidra till att känna sig mer informerad, kapabel, trygg och motiverad. Njurdagboken är framtagen i samarbete med Karolinska Universitetssjukhuset och Universitetssjukhuset i Linköping. Innehållet produceras av sjukvårdspersonal och Njurförbundet är ansvarig utgivare.

Under året har sidan utökats med filmade patientberättelser, där personer berättar om sina upplevelser av att leva med njursjukdom och om att leva med dialys. Flera av filmerna har 2016 försetts med textning för att göra filmerna tillgängliga för en större målgrupp. Textningen har skett med hjälp av volontärer.

Sociala medier

Under året har Njurförbundet fortsatt att utveckla sin kommunikation i Sociala medier. Den främsta kanalen är facebook, där förbundet har en publik sida med nyheter och information från förbundet varje vecka. Antalet följare ökade med 104 procent och var vid slutet av året 1 101. Störst spridning fick inlägg under Världsnjurdagen i mars med över 14 000 visningar. Också under Almedalsveckan i juli, manifestationen ”Slut på rean” i september och Donationsveckan i oktober publicerades inlägg som särskilt många tog del av.

Njurförbundet har också en sluten diskussionsgrupp på facebook som fortsätter att växa med nya medlemmar varje vecka. Gruppen hade i slutet av året 1 380 medlemmar, som diskuterade många olika ämnen som berör kroniskt njursjuka. Gruppen administreras av förtroendevalda och anställda vid förbundskansliet.

Njurförbundet använder även Twitter i viss utsträckning för att dela samhällsnyheter och bilda opinion, och lade under året till Instagram. Njurförbundets ordförande Håkan Hedman använder också Twitter i eget namn och når med sina inlägg såväl politiker som opinionsbildare inom vårdsektorn.

You&Me webshop

I Njurförbundets webshop säljs silversmycken och njurar av glas till förmån för Njurförbundet och njurforskning. Produkterna, som är formgivna av Pamela Lindgren, är omtalade och uppskattas av många som har genomgått en transplantation eller som har donerat en njure.

Barn- och föräldraverksamhet

Njurförbundets barn- och föräldragrupp arrangerade under 2016 två sammankomster för familjer med njursjuka barn. Representanter från barn- och föräldragruppen deltog även vid Nationella njurkonferensen i Göteborg den 7–9 oktober för att lyssna på föreläsningar och knyta kontakter med framtida föreläsare.

Årets familjevecka arrangerades 4–9 juli i Tanum strand, Bohuslän, med 20 familjer anmälda. Föreläsare var läkare och forskare: Marie Felldin,

Jenny Nyström och Kerstin Ebefors. Där var också brandman Andreas Kranz, som pratade om brandsäkerhet och vattenvett med vuxna och barn. Veckan är en möjlighet för föräldrar och syskon att träffa andra i liknande situation, utbyta erfarenheter och få ny kunskap.

Det viktigaste är dock att det njursjuka barnet får träffa och leka med andra som inte tycker att de är ”konstiga” för att de äter mediciner och har ärr. 41 barn var med och var uppdelade i fyra grupper. Fem ungdomsledare tog hand om dem när föräldrarna var på föreläsningar och samtalsgrupper.

Den 28–30 oktober ordnade gruppen en ”Idol-helg i Stockholm”, en aktivitet riktad till det njursjuka barnet och en förälder. Helgen innehöll förutom samkväm och middagar ett ”Idol-event” där deltagarna såg inspelningen av tv-programmet Idol på plats i tv-studion, plus en dag med äventyrsgolf. 25 barn med förälder var med på helgen.

I skriften ”Har du ett barn med njursjukdom i din grupp?” upplyser Barn- och föräldragruppen om några av de problem som ett njursjukt barn kan ha att slåss med i sin vardag. Skriften, som vänder sig till personal i förskola, skola och fritidsverksamhet finns att ladda ned från Njurförbundets hemsida.

Ungdomsverksamhet

Njurförbundets ungdomsgrupp ordnar träffar för medlemmar mellan 18 och 30 år. En helt nybildad arbetsgrupp kom igång med aktiviteter under året och arrangerade två träffar.

En helg i maj ordnade gruppen en helgkonfe-

rens i Örebro med temat Mat och dryck. Helgen innehöll en föreläsning av ST-läkare i njurmedicin Khalid Ibrahim med rubriken ”Vad ska man som njursjuk/transplanterad tänka på avseende kost och alkohol?”, och gruppstärkande aktiviteter på Boda Borg.

I oktober samlade ungdomsgruppen tio deltagare i Stockholm som deltog vid inspelningen av tv-programmet Idol och en kvällsaktivitet med middag och bouletturnering.

Ungdomsgruppen representerades av Erik Zetterman vid Njurförbundets ordförandemöte i november.

Samverkan

Livet som Gåva - samverkan för donation av organ och vävnader

Tillgången på organ för transplantationsändamål är en viktig fråga för landets njursjuka. Idag står mindre än 20 procent av landets dialyserande på väntelistan för transplantation. En bidragande orsak är bland annat att många njursjuka bedöms ha medicinska kontraindikationer. Tillsammans med berörda intresseorganisationer och företrädare för den medicinska professionen ingår förbundet i samverkansorganisationen Livet som Gåva - samverkan för donation av organ och vävnader. Njurförbundets ordförande Håkan Hedman är ordförande i Livet som Gåva och Gerd Engman, förbundsstyrelseledamot ingår i Livet som Gåvas styrelse. Njurförbundet är medelsförvaltare och administrativt ansvarig.

Livet som Gåvas hedersutmärkelse 2016 tilldelades Pamela Lindgren med motiveringen ”Med design och kultur har Pamela Lindgren genom

sitt projekt RECYCLE ME bidragit till att öka förståelsen för donation av organ och vävnader”. Priset delades ut i samband med Gelinsymposiet i Göteborg 7 oktober.

Årsmötet blev uppskjutet under 2016 och styrelsen diskuterar för närvarande framtiden för Livet som Gåva och en eventuell annan organisationsform för samverkan mellan patientorganisationer och profession.

Donationsrådet

Håkan Hedman har ingått som ledamot i Donationsrådet sedan 2011 och varit utsedd för uppdraget av regeringen fram till juni 2014. Under 2014 fick Håkan Hedman ett nytt förordnande som sträcker sig fram till juni 2017. Uppdraget kan skapa bättre förutsättningar för förbundet att mer aktivt kunna driva frågor som rör donation av organ och vävnader.

Svenskt Njurregister

Under 2016 har Håkan Hedman ingått som ledamot i styrgruppen för Svenskt Njurregister, SNR. Njurförbundet har en fast plats i styrgruppen. Utöver förbundet är även Svensk Njurmedicinsk Sjukköterskeförening representerade i SNR:s styrgrupp.

För femte året kunde representanter för Njurförbundet delta på SNR:s kontaktmannamöte i Stockholm den 8 december 2016. Deltog gjorde från Njurförbundets styrelse Håkan Hedman, Lars-Åke Pellborn, Tina Pajunen, Björn Nilsson.

Centrum för personcentrerad vård (GPCC)

Håkan Hedman har sedan 2012 ingått i ledningsgruppen för Centrum för personcentrerad vård vid Sahlgrenska Akademin vid Göteborgs universitet. Inom hälso- och sjukvården, bland sjukvårdspersonal, pågår sedan flera år ett förändringsarbete mot ett ökat personcentrerat arbetssätt där patienten ses som en partner, något som ligger helt i linje med Njurförbundets uppfattning.

European Kidney Patients Federation

European Kidney Patients Federation, EKPF, är njursjukas europeiska samarbetsorgan. Njurförbundet var med och bildade organisationen 1981 (CEAPIR), och är fortsatt medlem. Inom EKPF är många av Njurförbundets systerorganisationer

både inom och utanför EU medlemmar. Under 2016 deltog förbundet i generalförsamlingen som arrangerades i Aten i Grekland, och representerades av Håkan Hedman och Lars-Åke Pellborn från förbundsstyrelsen samt Sara Norman från förbundskansliet.

I april deltog Håkan Hedman och Lars-Åke Pellborn vid European Kidney Health Alliance, EKHA, i Bryssel. EKHA är ett nätverk av patient- och branschorganisationer som bevakar frågor som rör njursjuka i Europa och fungerar som ett råd till EU.

Njursjukas Nordiska Samarbetsorgan

Njursjukas Nordiska Samarbetsorgan, NNS, bildades 1981 och är ett samarbetsorgan för njursjukas organisationer i Sverige, Danmark, Norge, Finland och Island. Syftet med NNS är att utbyta erfarenheter länderna emellan.

Årligen arrangeras en konferens där värdskapet växlar mellan organisationerna. Konferenserna har hittills kunnat finansieras bl.a. genom bidrag från Nordiska Nämnden för Handikappfrågor – NNH.

År 2016 var det Njurförbundet som arrangerade NNS-mötet den 7-9 oktober i Göteborg. Två representanter vardera för Danmark, Norge, Finland och Island deltog. Årsmötet efterföljdes av en föreläsning av professor Gunnar Tufvesson om ”STEP och STAMP – Möjligheter och begränsningar med njurbytesprogram i Skandinavien”, och delegaterna deltog även i Nationella njurkonferensen arrangerad av Njurförbundet Västsverige.

Handikappförbunden

Handikappförbunden är en paraplyorganisation som består av 39 medlemsförbund, där Njurförbundet ingår. Under verksamhetsåret har Njurförbundet deltagit med personal från kansliet och förtroendevalda på konferenser, möten och i olika nätverksgrupper.

Njurförbundets ordinarie representant i Handikappförbundens ordförande-grupp är Håkan Hedman och ersättare har varit Åsa Torstensson och Lars Åke Pellborn.

Tina Pajunen är ersättare i Socialstyrelsens rådgivande nämnd för funktionshindersfrågor.

Kristina Andersson Holgersson är ledamot i Specialpedagogiska skolmyndighetens Nationella Intresseråd och har deltagit i nätverksträffar med Nätverket barn, familj och skola.

Håkan Hedman ingår i Handikappförbundens valberedning och Sara Norman vid förbundskansliet har under året ingått i Handikappförbundens namnkommitté.

Patientrådet för Vårdanalys

Vårdanalys är en myndighet som har till uppgift att följa upp och analysera hälso- och sjukvården, tandvården och gränssnittet mellan vård och omsorg ur ett patient-, brukar- och medborgarperspektiv. Inom myndighetens organisation finns Patientrådet som hjälper Vårdanalys att fånga upp relevanta områden för analys och granskning. Rådet utses av myndighetens styrelse och består bland annat av representanter för patientnämnder, patientföreningar och brukarorganisationer. Under hösten 2016 deltog Håkan Hedman i ett möte vid Vårdanalys med tidigare ledamöter i Patientrådet. Denna grupp kommer hädanefter att kallas kontinuerligt till rådsmöten.

Svensk Njurmedicinsk Förening och Svensk Njurmedicinsk Sjuksköterskeförening

Njurförbundet är medlem i svensk Njurmedicinsk Förening, SNF. Tillsammans med SNF och SNSF har vi under 2016 drivit ett projekt om egenvård och patientinvolvering vid dialys.

Projektet syftar till att utforma ett nationellt vårdprogram för självbehandling och patientinvolvering vid dialys.

Samverkan med ABF- utbildningsverksamhet

Förbundet är medlem i studieförbundet Arbetarnas Bildningsförbund. Genom medlemskapet kan förbundet få studieverksamhet helt eller delvis finansierad samt få bidrag till olika projekt som ligger inom ramen för ABF:s syften.

Transplant Sweden

Transplant Sweden är en nationell idrottsförening för alla som är transplanterade eller går i dialys. Njurförbundets styrelseledamot Anders Billström är även ledamot i Transplant Swedens styrelse.

Samverkan med företag

Njurförbundet har ett gott samarbete med företagen som är verksamma inom läkemedel och medicinteknik. Det kan handla om kunskapsutbyte och kontaktskapande såväl som ekonomiskt stöd. Samarbete med företag följer alltid Njurförbundets sponsringspolicy som innebär att förbundets integritet och oberoende säkerställs.

Företaget Otsuka Pharma AB bidrog till framtagandet av Njurförbundets nya broschyr ”Att leva med cystnjarar”. Håkan Hedman deltog i en workshop om ADPKD, inbjuden av Otsuka Pharma AB.

En workshop om egenvård och patientinvolvering vid dialys sponsrades av Baxter, Fresenius och Nordic Medcom.

Tina Pajunen deltog med representanter för Socialstyrelsen, SKL, beslutsfattare, forskare med flera i ett rundabordssamtal om vård i hemmet, arrangerat av Swedish Medtech, branchorganisationen för medicinteknik. Syftet var att skapa bättre förutsättningar för hembehandling. Arbetet fortsätter under 2017.

Tina Pajunen deltog även i ett årligt återkommande möte arrangerat av Diaverum om möjligheter att resa med gästdialys, tillsammans med representanter från ett flertal europeiska Njurförbund.

Vid ett nationellt möte för njursviktssjuksköterskor var Tina Pajunen inbjuden av Baxter för att berätta om förbundets arbete med att ta fram ett nationellt vårdprogram för egenvård och patientinvolvering vid dialys.

Rehabilitering och rekreation

Att tillvarata njursjukas, donatorers och närståendes intressen avseende rehabilitering och rekreation är en viktig fråga för Njurförbundet. Våra förtroendevalda ger mycket råd och vägledning åt såväl enskilda medlemmar som till företrädare för sjukvården. Uppskattningsvis 4–5 gånger i veckan får vi samtal och svarar på frågor.

I maj arrangerade Njurförbundet en gruppresa till Kreta, främst för medlemmar som går i dialys. 42 resenärer följde med på resan. Från förbundet arrangerade och deltog styrelseledamöterna Tina Pajunen och Åsa Torstensson, som båda har undersköterskekompetens och erfarenhet av dialys.

Njurförbundet förvaltar två fonder där enskilda medlemmar kan söka stöd för rekreationsaktiviteter: Rekreationsfonden och Amelie Ersmarkers minnesfond. Verksamhetsåret 2016 fördelades 28 000 kronor ur Rekreationsfonden och 5 000 kronor ur Amelie Ersmarkers minnesfond.

Därtill förfogar Njurförbundet medel som inkommit till Erik Herlands minne att använda för riktade bidrag för barn- och ungdomsverksamhet.

Forskningsstöd

Forskning är ett område som många av våra medlemmar vill prioritera och förbundet har bedrivit insamling till njurforskning sedan 1980. 2014 instiftades insamlingsstiftelsen Njurfonden, en nationell forskningsstiftelse för njurforskning där Svensk Njurmedicinsk Förening, Svensk Transplantationsförening och Svensk Njurmedicinsk Sjuksköterskeförening tillsammans med Njurförbundet är huvudmän. Njurförbundets ordförande

Håkan Hedman är ordförande i Njurfonden och Njurförbundets kansli sköter fondens administration. 2016 fördelade fonden 3 000 000 kronor till 15 forskningsprojekt. Njurförbundet representerades i styrelsen under 2016 även av Lars Åke Pellborn, Åsa Torstensson och Gerd Engman. Njurfonden fördelade även 50 000 kronor ur Tommy och Gösta Anderssons minnesfond. Fondens inriktning är att stödja forskning kring levande givare.

Njurförbundets Stipendiefond till Professor Nils Alwells Minne lämnar bidrag till projekt som syftar till att förbättra de njursjukas situation. Utdelningen ur fonden ges i form av rese- och studiestipendier samt som projektbidrag. Under året utdelades 7 250 kronor.

Medlemsinflytande

Antalet medlemmar i Njurförbundet ökade 2016 från 4 200 till 4 277. Alla medlemmar har möjlighet att påverka förbundets inriktning och verksamhet genom sin regionförening eller genom att motionera till förbundsstämman vartannat år, Njurförbundets högsta beslutande organ.

Två gånger under året, i april och november, hölls ordförandemöten med Njurförbundets regionföreningar. Ordförandemötet är ett rådgivande organ och diskussionerna är vägledande för förbundsstyrelsens arbete.

Vid aprilmötet hölls en paneldiskussion om dilemman och etik i njursjukvården med Daniel Brattgård, senior sjukhuspräst, KG Prütz, njurläkare och Monica Rådström, njursviktssjuksköterska. Mötet innehåll också en utbildning i medlemsrekrytering med Niklas Hill, författare till boken Medlemsmodellen, Trinambai.

Mötet i november inleddes med ett samtal om nätverkande och alternativa organisationsformer med ett föredrag av Henrik Röste, njurtransplanterad och grundare av ett nätverk för njursjuka.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen för Njurförbundet får härmed avge årsredovisning samt redovisning av förvaltningen av förbundets verksamhet för år 2016. Årsredovisningen är upprättad enligt ÅRL samt BFNAR 2012:1 (K3) samt upprättad i SEK.

Allmänt om verksamheten

Njurförbundet är en ideell förening som är partipolitiskt och religiöst obunden som verkar som intresseorganisation för personer med kronisk njursjukdom, levande njurdonatorer och deras närstående. Njurförbundet har under år 2016 haft sitt säte i Sundbyberg.

Genom opinionsbildning och påverkansarbete vill förbundet tillvarata njursjukas, levande njurdonatorers och närståendes intressen avseende tillgänglighet, vård, social trygghet samt möjlighet till arbete, utbildning, rehabilitering och rekreation. Förbundet ska företräda medlemmarnas intressen gentemot myndigheter och institutioner, verka för medlemmarnas intressen i samverkan med andra organisationer samt stödja forskning som utvecklar njurvården och förbättrar livssituationen för dem med njursjukdom.

Sedan 2014 har Njurförbundets fond och medel för njursjukdomsrelaterade forskningsprojekt förts över till Insamlingsstiftelsen Njurfonden. För årsredovisning och utdelning till forskningsprojekt hänvisas till Insamlingsstiftelsen Njurfonden (www.njurfonden.se). Från andra minnesfonder inom Njurförbundet har 40 250 SEK utdelats till projekt inom fondernas stadgar.

Rekreationsfonden ger bidrag till njursjuka

medlemmar som är i behov av ekonomiskt stöd i samband med olika former av rekreation. Alwellsfonden lämnar bidrag till projekt som syftar till att förbättra de njursjukas situation. Utdelningen ur fonden ges i form av rese- och studiestipendier samt som projektbidrag. Ur Amelie Ersmarkers minnesfond kan sökas medel för barn och ungdomar upp till 18 år som vill ha rekreation tillsammans med sin familj, eller av ungdomar som reser själva.

Samverkan sker med följande organisationer i vilka Njurförbundet är representerad i styrelse eller ledning: Insamlingsstiftelsen Njurfonden, Livet som gåva, Donationsrådet, Svenskt Njurregister, Centrum för personcentrerad vård, Patientrådet för Vårdanalys och Socialstyrelsens råd för funktionsnedsättningsfrågor. Härutöver sker samverkan med European Kidney Patients Federation, Njursjukas Nordiska Samarbetsorgan, Handikappförbunden och ABF.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Under 2016 har förbundet bedrivit en omfattande opinionsbildande verksamhet i frågor som är väsentliga för förbundets medlemmar och njursjuka i allmänhet. Genom flera uppmärksammade debattartiklar, pressmeddelanden och arrangemang har förbundets viktiga frågeställningar synliggjorts.

Den under 2015 genomförda omstruktureringen och omorganisationen av förbundets verksamhet har fått fullt genomslag från och med 2016. Njurförbundet har förstärkt närvaron på bl.a.

Jämförande nyckeltal

	2016	2015	2014	2013	2012
Årsomsättning	4 813 056	4 174 971	4 315 265	5 936 435	6 488 962
Balansomslutning	3 266 262	2 738 740	7 497 195	9 151 881	8 830 066
Resultat	-8 466	-221 960	54 352	185 620	-127 788
Gåvor och bidrag	3 173 230	2 423 971	3 262 901	5 030 012	5 557 383
varav insamlade medel från allmänheten	33 710	77 768	940 149	3 069 900	1 045 363

sociala medier samt håller hemsidan uppdaterad med olika artiklar och evenemang. Dessutom har förbundets tidning omformats och moderniserats. Njurförbundet utför den egna ekonomistationen med egen personal och utför motsvarande tjänster åt Insamlingsstiftelsen Njurfonden. Under året har Njurförbundet haft 2 deltidsanställda vikariatstjänster som främst har arbetat med Njurfondens gåvoregistrering och -administration. Vid slutet av år 2016 upphandlade Njurförbundet denna tjänst och tillhandahåller den för Njurfondens räkning.

Personalbristen på flera dialysavdelningar i landet blev under inledningen av sommaren alarmrande. Som resultat av en uppmärksammad debattartikel författad av förbundets ordförande tillsammans med flera regionordförande blev Njurförbundet inbjudet till sjukvårdsministern för beskrivning av det uppkomna läget.

Under året avhölls 2 regionordförandemöten.

Förbundet har med hjälp av extra statliga bidrag genomfört ett egenvårdsprojekt i avsikt att utreda förutsättningar för en utökning av njurpatienters möjligheter att själva genomföra egen dialysvård i hemmet.

Njurförbundet har också under våren genomfört och medverkat vid en tvåveckors rekreationsresa till Kreta för medlemmar och dialyserande patienter. Njurförbundet tillsammans med Njurfonden deltog med gemensamma aktiviteter som rönte stor uppmärksamhet i samband med Almedalsveckan i Visby. Barn- och föräldragruppen anordnade en rekreationsvistelse vid Tanumstrand samt tillsammans med Ungdomsgruppen ett gemensamt arrangemang i Stockholm under hösten. För fylligare beskrivning om förbundets aktiviteter m.m. hänvisas till verksamhetsberättelsen och förbundets hemsida www.njurforbundet.se

Resultat och ställning

Verksamhetsresultatet för räkenskapsåret 2016

uppgår till ett underskott om 47 216 SEK. Av underskottet utgörs 40 500 SEK av utdelning av sökta bidrag från de ändamålsbestämda fonderna. Förändringen av det balanserade egna kapitalet föreslås därmed belasta utgående balanserat eget kapital med 8 466 SEK. Se i övrigt de särskilda noterna i resultat- och balansräkningen.

Medlemmar

Förbundet bildades 1969 och består av 14 regionförbund/-föreningar, som tillsammans täcker in hela landet. Medlemskapet registreras i regionförbunden och medför också ett automatiskt medlemskap i riksorganisationen Njurförbundet.

Under de senaste fem åren har det varit små bruttoförändringar i medlemsantalet. Antalet har varit relativt stabilt även om det finns en stor rörlighet inom medlemskåren. Omkring 10 procent av medlemskåren skiftas ut varje år och speglar i mycket den verklighet som njursjukdomen många gånger medför. Nästan hälften av de som lämnar förbundet avlider som en konsekvens av sin njursjukdom. I en jämförelse med förbundets s.k. kärnmedlemmar som befinner sig i aktiv uremivård (dialys och transplantation) har gapet mellan antalet presumtiva medlemmar och verkligt antal ökat. Medlemsvärvning är en prioriterad fråga.

Information

Medlemmarna informeras bland annat på följande sätt: Förbundets tidning Njurfunk 4 ggr/år, Njurnytt till regionerna, skriftliga informationsmaterial om njursjukdomar, Njurförbundets hemsida www.njurforbundet.se, samt via Facebook.

Anställda

Antal anställda vid årets utgång var 3, varav 2 heltidstjänster och ett vikariat. Samtliga kvinnor.

Framtida utveckling

Medlemsrekrytering, njursjuka barn- och ungdomar samt opinionsbildande verksamhet om njursvikt är prioriterade fokusområden.

Medlemsutveckling 2012-2016

	2016	2015	2014	2013	2012
Antal medlemmar	4 277	4 200	4 165	4 219	4 117

Förbundet kommer att utöka satsningen på forskning och utveckling genom aktivt fortsatt stöd till administrationen av Insamlingsstiftelsen Njurfonden.

Förvaltning

Högsta beslutande organ är förbundsstämman som äger rum vartannat år. Förbundet förvaltas av förbundsstyrelsen som utses av förbundsstämman. Förbundsstyrelsen har under året bestått av ordföranden samt åtta ledamöter. Till styrelsen har verksamhetschefen varit adjungerad liksom en representant från Barn- och föräldragruppen.

Under räkenskapsåret har förbundsstyrelsen bestått av

Håkan Hedman, ordförande
Tina Pajunen, vice ordförande
Lars Åke Pellborn, vice ordförande
Åsa Torstensson, förbundssekreterare
Björn Nilsson, förbundskassör
Anders Billström
Reine Johansson
Gerd Engman
Ulla Evensson

Förbundsstyrelsen har under året haft 6 protokollförda styrelsemöten, 29 januari, 14 mars, 26-27 augusti, 20 oktober telemöte, 11 november samt den 11 december telemöte.

Adjungerade till förbundsstyrelsen

Sara Norman, verksamhetschef.
Kristina Andersson Holgersson, Barn- och föräldragruppen.

Revisorer och revisorssuppleant

Margareta Morén, BDO Mälardalen AB, auktoriserad revisor
Christer Olsson, ordinarie förtroendevald revisor
Björn Severinsson, suppleant

Valberedning

Jan Lidström, sammankallande (avled aug. 2016),
Rolf Mattisson, sammankallande (fr.o.m. aug. 2016),
Ann-Katrin Bergström, Malin Haglund (fr.o.m. nov. 2016)

Representation i styrelsen för Insamlingsstiftelsen Njurfonden

Håkan Hedman, ordförande

Lars Åke Pellborn, sekreterare

Gerd Engman, ledamot

Åsa Torstensson, ledamot

Övrig information

Arbetsgrupper i Njurförbundet

Barn- och föräldragruppen

Kristina Andersson-Holgersson, Peter Pernäng,
Guye Rydell, Lars Lönnqvist

Ungdomsgruppen

Elisa Amorell, Rebecka Cross, Jennifer Johansson,
Erik Zetterman

Njurfunks redaktionskommitté

Ansvarig utgivare: Håkan Hedman

Ställföretr. ansv. utgivare: Lars-Åke Pellborn

Sara Norman, Gunilla Dahlqvist, Ulla Evensson,
Rolf Mattisson.

Med. sakkunniga: Gregor Guron, Aso Saeed,
Ingela Fehrman Ekholm

Arbetsgrupp för Alwallsfonden

Tina Pajunen, Åsa Torstensson, Pia Lundström

Rekreattionsfonden

Åsa Torstensson, Tina Pajunen

Amelie Ersmarkers minnesfond

Tina Pajunen, Maud Qvarnström, Göran Ersmarker,
Sverker Hansson (barnnefrolg)

Gruppresor

Åsa Torstensson, Tina Pajunen

Medlemsavgifter

Björn Nilsson, Sara Norman, Yvonne Mattisson,
Per Zimmerman

Planeringsgrupp för Almedalen 2016

Håkan Hedman, Åsa Torstensson, Tina Pajunen,
Sara Norman

Egenvårdsprojektet

Håkan Hedman, Tina Pajunen, Sara Norman

Stadgegrupp

Björn Nilsson, Lars-Åke Pellborn, Håkan Johansson,
Roger Isaksson

Handlingsprogrammet

Håkan Hedman, Gerd Engman, Per Zimmerman,
Ronny Ljung

Resultaträkning

	Not	År 2016	År 2015
Verksamhetsintäkter	1		
Medlemsavgifter		581 130	584 363
Gåvor		213 760	287 158
Bidrag		2 959 470	2 136 813
Nettoomsättning		400 826	628 777
Övriga intäkter		657 870	537 860
Summa verksamhetsintäkter		4 813 056	4 174 971
Verksamhetskostnader	2,3,4		
Ändamålskostnader		-4 450 212	-4 462 379
Administrationskostnader		-409 602	-391 228
Summa verksamhetskostnader		-4 859 814	-4 853 607
Resultat från finansiella investeringar	5		
Ränteintäkter och liknande resultatposter		132	437 176
Räntekostnader och liknande resultatposter		-590	0
Summa resultat från finansiella investeringar		-458	437 176
Årets resultat efter finansiella poster		-47 216	-241 460
Förändring av ändamålsbestämda medel			
Årets resultat efter finansiella poster		-47 216	-241 460
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel		40 250	19 500
Ändamålsbestämning av medel		-1 500	0
Förändring av balanserat kapital		-8 466	-221 960

Balansräkning

	Not	2016-12-31	2015-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier	6	4 494	8 987
Summa anläggningstillgångar		4 494	8 987
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		414 203	141 610
Övriga fordringar		15 697	72 176
Förutbetalda kostnader o upplupna intäkter	7	373 087	308 822
Summa kortfristiga fordringar		802 987	522 608
Kortfristiga placeringar	8	1 448 081	1 238 691
Kassa och bank		1 010 700	968 453
Summa omsättningstillgångar		3 261 768	2 729 753
Summa tillgångar		3 266 262	2 738 740
Eget kapital och skulder			
Eget kapital			
Balanserat resultat		2 076 685	2 298 645
Ändamålsbestämda medel		263 991	302 741
Årets resultat		-8 466	-221 960
Summa eget kapital		2 332 210	2 379 426
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		298 340	65 316
Övriga skulder	9	135 270	104 805
Upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	10	500 442	189 193
Summa kortfristiga skulder		934 052	359 314
Summa eget kapital och skulder		3 266 262	2 738 740

Tilläggsupplysningar

Årsredovisningen är upprättad enligt ÅRL samt BFNAR 2012:1 (K3).

Resultaträkning

Verksamhetsintäkter

Endast det inflöde av ekonomiska fördelar som Njurförbundet erhållit eller kommer att erhålla för egen räkning redovisas som intäkt. Intäkter värderas, om inget annat anges nedan, till verkliga värdet av det som erhållits eller kommer att erhållas. Nedan beskrivs, för respektive intäktspost när intäktsredovisning sker.

Medlemsavgifter

Medlemsavgifter omfattar inbetalningar för medlemskap i organisationens namn. Medlemsavgifter redovisas vid inbetalning från medlemmen och intäktsredovisas över den tidsperiod som avses.

Gåvor

Gåvor redovisas som huvudregel som intäkt när de erhålls. En gåva som intäktsförs redovisas antingen som en tillgång eller en kostnad beroende på om gåvan förbrukas direkt eller inte. Gåvor som förbundet avser stadigvarande bruka i verksamheten redovisas som anläggningstillgångar. Övriga gåvor redovisas som omsättningstillgångar. Gåvor värderas som huvudregel till verkligt värde.

Bidrag

Utgörs av statsbidrag till verksamheten, landstingsbidrag till speciella kurser samt bidrag till barnverksamhet. Bidrag som erhållits för att täcka kostnader redovisas samma räkenskapsår som den kostnad bidraget är avsett att täcka. Bidrag som hänför sig till en anläggningstillgång minskar anskaffningsvärdet. Erhållna bidrag värderas till det verkliga värdet av den tillgång som Njurförbundet fått eller kommer att få.

Nettoomsättning

Intäkt vid försäljning av varor redovisas normalt vid försäljningstillfället. Prenumerationer redovisas som intäkt linjärt över prenumerationstiden.

Övriga intäkter

I övriga intäkter ingår administrationsintäkter från Insamlingsstiftelsen Njurfonden samt övriga intäktskorrigeringar.

Ersättning till anställda

Löpande ersättningar till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster.

Leasing

Alla Njurförbundets leasingavtal redovisas som operationella, d.v.s. leasingavgiften (inklusive första förhöjd hyra) redovisas linjärt över leasingperioden.

Verksamhetskostnader

Ändamålskostnader

Kostnader som behövs för att uppfylla Njurförbundets ändamål som personalkostnader, kostnader för kurser, konferenser och påverkansarbete som information m m.

Administrationskostnader

Kostnader för att kunna administrera verksamheten.

Balansräkning

Fordringar

Fordringar har värderats till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar enligt plan och nedskrivning.

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Härvid tillämpas följande avskrivningstider:

Datorer 3 år

Inventarier 5 år

Kortfristiga placeringar

Värdepapper värderas till anskaffningsvärdet.

Not 1	År 2016	År 2015
Verksamhetsintäkter		
Medlemsavgifter		
Medlemmarnas avgift till Njurförbundet	581 130	584 363
Gåvor		
Gåvor från allmänheten	33 710	77 768
Humanfonden	180 050	209 390
Summa gåvor	213 760	287 158
Bidrag		
Statsbidrag	1 859 956	1 814 188
Bidrag Egenvårdsprojekt	393 500	0
Bidrag till Almedalen	100 000	0
Bidrag till barn och ungdomsverksamhet	391 000	151 775
Landstingsbidrag	215 014	144 272
Övriga gåvor och arv	0	26 578
Summa bidrag	2 959 470	2 136 813
Nettoomsättning		
Prenumerationer och annonsintäkter Njurfunk	255 804	270 684
Försäljning och frakt	51 922	80 221
Deltagaravgifter	93 100	126 250
Övrigt	0	151 622
Summa	400 826	628 777
Övriga intäkter		
Administration Insaml.stift. Njurfonden	537 355	515 450
Övrigt	120 515	22 410
Summa	657 870	537 860
Summa Verksamhetsintäkter	4 813 056	4 174 971
Not 2 Medeltalet anställda och personalkostnader och arvode till styrelsen		
Medeltal anställda har varit	3	3
Varav kvinnor	3	2

Löner, ersättningar m m

Styrelsen	Löner och ersättningar	111 873	132 101
Anställda	Löner och ersättningar	1 142 245	1 518 726
	Pensionskostnader	53 488	113 894
	Sociala kostnader	415 408	378 233
Summa styrelse och anställda		1 723 014	2 142 954

Not 3	Leasing	År 2016	År 2015
	Njurförbundets leasingavgifter avser främst hyra av kontorslokal		
	Kostnadsförda leasingavgifter uppgår till	282 539	274 474
	Framtida leasingavgifter förfaller enligt följande:		
	Inom ett år	244 000	275 000
	1-5år	1 220 000	1 375 000

Not 4 Förklaring till uppdelning av verksamhetskostnader

	Ändamålskostnader	År 2016	År 2015
	Styrelse och personal enligt ovan	1 723 014	2 142 954
	Medlemsavgifter	276 838	278 174
	Gåvor och bidrag	700	3 465
	Förtroendemannaorganisation	308 880	535 667
	Kansliorganisation	522 619	734 016
	Information	225 253	0
	Njurfunk	369 379	217 353
	Intressepolitiskt	301 366	0
	Barn-, ungdoms- och familjeverksamhet	608 012	521 561
	Internationell verksamhet	78 031	28 050
	Övrigt	36 120	1 139
	Summa ändamålskostnader	4 450 212	4 462 379

	Administrationskostnader	År 2016	År 2015
	Administrationskostnader	409 602	391 228
	Totalt administrationskostnader	409 602	391 228
	Summa verksamhetskostnader	4 859 814	4 853 607

Not 5	Resultat från finansiella investeringar	År 2016	År 2015
	Ränteintäkter	132	701
	Räntekostnader	-590	0
	Resultat vid försäljning värdepapper	0	436 475
	Summa res. från finans. investeringar	-458	437 176

Not 6	Inventarier	216-12-31	215-12-31
	Ingående ackumulerat anskaffningsvärde	712 198	698 718
	Årets inköp	0	13 480
	Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	712 198	712 198
	Ingående ackumulerade avskrivningar	703 211	698 71
	Årets avskrivningar	4 493	4 493
	Utgående ackumulerade avskrivningar	707 704	703 211
	Utgående planenligt restvärde	4 494	8 987

Not 7 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Förutbetalda kostnader	2016-12-31	2015-12-31
Förutbetald hyra	52 500	58 035
De Lage Landen	6 733	13 113
Siemens	0	3 325
Meltwater	39 743	0
Föreningssupport	33 057	5 000
Textalk Webbshop	6 178	6 225
Feelgood	606	594
Loopia	0	317
P Ö Holgersson	0	700
myNewsdesk	11 250	10 781
Webmind	5 938	0
Studio Foray	6 250	0
IT Konsulterna Norden	6 440	0
Dagens Nyheter	2 438	0
Post Nord	1 232	0
Mediakraft	3 099	0
	175 462	98 090
Upplupna intäkter	2016-12-31	2015-12-31
Humanfonden	180 050	209 390
Socialstyrelsen reseräkning	4 715	0
Textalk	3 080	1 342
Norrbottnen, avst medlemsregister 2016	9 780	0
	197 625	308 822
Summa förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	373 087	406 912

Not 8 Kortfristiga placeringar

	Bokfört värde	Marknadsvärde
Robur fonder	1 448 081	1 529 852
Summa	1 448 081	1 529 852

Not 9 Övriga skulder

	2016-12-31	2015-12-31
Personalskatt	64 478	55 885
Avräkning Sociala avgifter	58 327	48 920
Övriga kortfristiga skulder	12 465	0
Summa övriga skulder	135 270	104 805

Not 10 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Upplupna kostnader		
Upplupna semesterlöner	99 747	57 834
Övriga upplupna kostnader	400 695	131 359
Summa	500 442	189 193

Not 11 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser

2016-12-31	2015-12-31
Inga	Inga

Not 12 Väsentliga händelser efter verksamhetsårets slut

Från och med 2017 har Njurförbundet sitt säte i Stockholm, adress Barnhusgatan 20.

Underskrifter

Stockholm i mars 2017

Håkan Hedman
Ordförande

Lars-Åke Pellborn

Tina Pajunen

Björn Nilsson

Åsa Torstensson

Reine Johansson

Anders Billström

Gerd Engman

Ulla Evensson

Vår revisionsberättelse har avgivits den 3/4 2017

BDO Mälardalen AB

Margareta Morén
Auktoriserad revisor

Christer Olsson
Föreningsrevisor

REVISIONSBERÄTTELSE

Till förbundsstämman i Njurförbundet
Org.nr. 802006-1332

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Njurförbundet för år 2016.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av föreningens finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att föreningsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten ”Den auktoriserade revisorns ansvar” samt ”Den Förtroendevalde revisorns ansvar”. Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisionssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd

av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar jag mig en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Den Förtroendevalde revisorns ansvar

Jag har att utföra en revision enligt revisionslagen och därmed enligt god revisions sed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av föreningens resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Njurförbundet för år 2016.

Vi tillstyrker att föreningsstämman beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisions sed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet "Revisorns ansvar". Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisors sed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som ansvarar för förvaltningen.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot föreningen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot föreningen.

Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder den auktoriserade revisorn professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på den auktoriserade revisorns professionella bedömning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Stockholm den 3 april 2017

Margaretha Morén
Auktoriserad revisor

Christer Olsson
Förtroendevald revisor

Antal medlemmar i Njurförbundets regionföreningar per 31.12

	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Njurförbundet Sydsverige	495	471	455	461	423	390
Njurförbundet Västsverige	869	878	874	925	880	954
Njurförbundet Småland	260	236	243	251	252	257
Njurförbundet Sydöstra Sverige	237	232	229	241	238	222
Njurförbundet i Sörmland	111	103	107	114	109	114
Njurföreningen Örebro län	170	179	189	202	197	207
Njurförbundet i Värmland	116	118	126	127	124	125
Njurförbundet Stockholm Gotland	773	745	737	719	719	745
Njurförbundet Gävle-Dala	248	249	238	245	250	258
Njurföreningen Norra Mälardalen	292	291	280	290	285	288
Njurförbundet Norrbotten	179	190	177	158	176	188
Njurföreningen Jämtland/Härjedalen	56	63	60	61	59	68
Njurföreningen i Västerbotten	207	180	187	191	184	163
Njurföreningen i Västernorrland	265	265	263	224	222	214
Totalt	4 277	4 200	4 165	4 209	4 117	4 192

Box 650
101 32 Stockholm
www.njurforbundet.se
Organisationsnr: 802006-1332